

Szerkesztési iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám.

Nová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP

Felolós szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:
Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 .
Negyedévre ——— 6 .
Egy órára ——— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünneppnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 21. szám.

Hétfő, január 27.

Jankó Agoston alispán a kivándorlásról.

— A magyar társad. tud. egyesület ankétje. —
— Saját tudósítónktól. —

— január 27.

(—s —s.) A Magyar Társadalomtudományi Egyesület, mint már jelentettük, tegnapi tartotta meg Budapesten az ősi vármegyeház híres falai között azt a szaktanácskozását a kivándorlásról, melyen az ország előkelőségei mellett főleg a társadalmi kérdések iránt melegebben érdeklődő lateiner-osztály volt képviselve.

Jóleső érzés volt az nekünk a társadalmi kérdésekkel nap nap után, ha nem is par excellenc de a napi tárgyainkkal összefüggő kérdésekben foglalkozó szürke embereknek, hogy körünkben magas társadalmi állású egyőneket is láthattunk. Sőt érdekesé is vált az ülés azért is, mivel ily komoly, a társadalmi életet mélyen érintő kérdéseket tárgyaló gyűlésen nagyszámmal vettek részt hölgyek is, akik éberan figyelve, szorgalmasan jegyezték.

Az ülésen nagy érdeklődést és figyelmet keltett Jankó Agostonnak, vármegyénk mélytudású, nagy gyakorlati érzékkel bíró, főleg az emberbaráti érzéséről ma már messze földön híres alispánjának felszólalása, mely amellott, hogy több ízben kitörő éljent és tapsot aratott, arról is meggyőzte a hallgatóságot, hogy benne a magyar állameszmének egy rendithetlen erős bástyáját, tisztavérű izig-vérig való magyar fiát ősmerte fel.

Azzal kezdte előadását, hogy a hallgatóság türelmét nem veszi hosszán igénybe, nem is szól általánosságban, tudományos szempontból hozzá eme nagy nemzeti kérdéshez, hanem ő csak mint figyelmes szemlélő ismerteti meg azon jelenségeket, melyeket ő saját megyéjében tapasztalt s így csak adatokat szolgáltat a nagy nemzeti kérdés helyes megoldásához.

Elmondja, hogy tíz évvel ezelőtt csak szórványosan jelentkezett Torontálban a kivándorlás, mivel arra ok, hogy a gazdag Kanaánból a nép inség miatt vándoroljon ki, elő nem fordult. A tulajdonképeni kivándorlás Torontálból az 1903-ik évvel kezdődik; s ezt szerinte a megváltozott közigazdasági viszonyok hozták létre. Amely mértékben emelkedett náluk a népjólét, azon mértékben nőttek az igények is, sőt ez utóbbi oly rohamos lépésben haladt előre, hogy a jólétet legyőzte. Minthogy pedig ez főleg a tanultabb, műveltebb elemnél tört elő, ez pedig náluk a német elem, ez kezdte meg a tömeges kivándorlást. Ezeket követte a magyar, majd a szerb, tót s legvégül az oláh. Eleinte az iparosok, ezek között főleg a borbélyok, majd a háza szszellér kigazdák, azután a földbirtokosok.

A kivándorlásra okot ezeknél tehát nem a szegénység okozta, mert hiszen Torontálban tulajdonképeni értelemben vett szegény nincs is, hanem okozta egyrészt az igény minél teljesebb mértékben való kielégítési vágy, majd az, hogy ez okok miatt beállt adósságaikat törlesszék. Mind igérte, hogy visszajön. Künn igen kevés települt le, legtöbb része keresménye nagy részét visszaküldötte.

A kivándorlók egy része azonban, sajnos, Braziliába, más része Kanadába csábittatott, ezek jó része igaz, hogy vagy elpusztult, vagy ott maradt, de ez utóbbiak

is még mindig azon reménnyel, hogy visszatérnek. A legnagyobb rész azonban Észak-Amerika államába ment s ott igyekezett légvárait felépíteni, amely többé-kevésbé sikerült is, ha másként nem, az által, hogy szerzett keresményüket hazaküldözték. Ezek nőket ritkán vitték magukkal. Ellenben azok, akik hazatértek és itthon az új világ ismert szociális tanait hirdették, akkor különösen a német elem női kezdtek kivándorolni. Ez azután valóban káros hatásuként jelentkezik, mert míg az itthoniak, akik kivándorolnak, alig képesek rántottat csinálni, ott künn keresnek, munkájuk elvégzése után szabadok: rendszerint elzülленek és soha többé vissza nem térnek.

Majd előadja, hogy 1902. évben 2562, 1903. évben 3648, 1904. augusztus 1-ig, a kivándorlási törvény életbeléptéig, 1640, 1904. augusztus 1-től december 31-ig 8182, 1905. évben 15573, 1906. évben 20094, 1907. évben 31482-en vándoroltak ki. Ezt oly számnak jelzi, mely méltó megdöbbenést kelt az emberben, annyival inkább, mivel ezt a kivándorlási törvény mozdította elő.

Majd szól arról, hogy mit küldöztek ezek haza. Pozitív adatokkal nem rendelkezik, mivel ezt nehéz kitudni. De amit kitudott, azt hiszi, hogy a haza küldött pénz meghaladja a 14 milliót. Ezt azután itthon felerészben a régi adósság törlesztésére, 1/3 részben birtokvételre használják, míg a többit takarékpénztárba helyezik el. Torontálban igaz, hogy a föld ára 40% emelkedést mutat, de ez nincs összefüggésben a kivándorlással.

A visszavándoroltakra nézve közli, hogy a németek legtöbbje tér vissza, a magyar soha. A szerb még kincsek árán semjmarad künn, mert azt tartja, jobb itthon.

Mindezeket összevéve, ő nem lát nagy kárt a kivándorlásban, mert a nép eme fluktuációjában megismeri a nagy világot, lát, tapasztal és ismeretekkel bővülten tér vissza. Nem is tett Torontálban a kivándorlás nagyobb rázkódást, mert a munkabérek emelkedését sem ez, hanem a más irányú szociális mozgalmak idézték elő. Ép ez okból a kivándorlással szemben a jóakaratu passivitas álláspontján állanak. Elkövetnek mindent, amit lehet, hogy itthon maradjanak, de kényszereszközökhöz nem nyulnak.

Ő éppen ezért törvényhatóságának legközelebb javasolja, hogy szervezze a munkásjóléti bizottságot, állítson fel a visszatérők számára 1000 munkaházat, hogy ápolja a kivándorlók között a hazához való ragaszkodás erős szálait.

Különösen fontosnak tartaná, hogy az állam vegye kezébe azt, hogy az aldunai III., IV., V. öblözet mintegy 75 ezer holdját ármentesítse, oda telepítse a visszavándorlókat s ez által adjon a hontalanoknak új hazát, mely nemcsak nagy közigazdasági jelentőséggel, de egyuttal nemzetpolitikai hivatással is bírna, lévén e terület szemben Belgráddal, ahol e letepült magyarság egyszerű védbástyája is lenne a szerb elemmel.

Kifejtve még tárgyilagos javaslatát, megköszönve a türelmet, a magyar nemzet nagy harcosait, a m. tár. tudományi egyesületet s vezérembereit köszönti.

Az alispánt előadása után sokan mindenfelől — köztük Hieronymi is — melegen üdvözölték.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 8 órától kezdve 1/2-ig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 15 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelben gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 6-ig nyitva marad.

A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület ingyenes olvasóhelyisége és könyvtára nyitva mindennap d. u. 5 órától este 10 óráig, vasár- és ünneppnapokon d. u. 2 órától este 10 óráig.

Február 1. Kulturstély.
Január 27. Városi közgyűlés.
Február 10. Közig. biz. ülés.
Február 29. Nyomdász jux-estély.

— Személyi hír. Jankó Agoston alispán tegnapi Budapestről visszaérkezett Nagybecskerekre.

— Városi közgyűlés. Nagybecskerek város képviselőtestülete ma délután 3 órakor dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével közgyűlést tartott, amelyről lapunk holnapi számában hozunk részletes tudósítást.

— Iparülés. Ma délelőtt 11 órakor a városi tanács dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével iparülést tartott, melyen a rendes folyó ügyek kerültek tárgyalás alá.

— Küldöttség az alispánál. Németelemről ma délelőtt dr. Nagy Dezso vezetésével küldöttség tisztelgett Jankó Agoston alispánál. A küldöttség a legutóbbi bíró-választás ellen emelt panaszt s kérte annak megsemmisítését. Az alispán kijelentette, hogy mindenesetre igazságot fog szolgáltatni.

— A községi jegyzők és a panaszok. A belügyminiszter egy vitás eset alkalmából kimondta, hogy a községi jegyzői ügyviteli szabályzat 97. §-a nem tartalmaz oly rendelkezést, mely szerint a községi jegyző a fél kívánatára minden panaszról és kérelemről köteles volna jegyzőkönyvet felvenni. Ez a községi jegyzők hivatásával sem volna összeegyeztethető. Az idézett szakasz értelmében a községi jegyzők csak oly panaszokról és kérelmekről kötelesek a fél kívánatára jegyzőkönyvet felvenni, amely panasz vagy kérelem elintézése a jegyző vagy a község, vagy valamely hatóság (képviselőtestület, előljáróságok) hatáskörébe tartozik.

— Magyary Pál nevenapja. Szombaton, Pál fordulásának napján ülte Magyary Pál pápai kamarás, plébános nevenapját. A köztisztviseltekben és közszeretben álló plébánost ez alkalommal nagyszámmal keresték föl vendégszerető házában a tisztelgők s elhalmozták a legjobb kívánásokkal.

— Adomány. A lapunkban említett nyomorgó özvegy asszony számára újabban „egy felsős kompánia” 4 kor., Löwy Zsiga 3 kor., Jacoby Gáborné 1 koronát és N. N. 1 koronát adományozott.

Azonkívül adományoztak még: A torontál-szécsányi magyar társaság 20 kor., Sabarich Antal, Trendler J. és Vinczevidy Mikóka 2—2 koronát. Eddigi összes gyűjtésünk 54 korona, amelyet rendeltetési helyére juttatunk.

— Előadás a drótnélküli táviróról. A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület közlésében működő nagybecskereki szabad lyceumban tegnapi délután különösen érdekes előadás volt. Szeneas Adolf tanár tartott ugyanis előadást a drótnélküli táviróról. A drótnélküli táviró az újabb találmányoknak egyik legnevezetesebbike, amelynek mibenlétéről a laikus emberek tömegének még csak homályos sejtelme sines s így természetes, hogy nagyszámu közönség gyűlt össze tegnapi a felsőkereskedelmi iskola dísztermébe, hogy Szeneas tanár előadását meghallgassa. A jeles előadó a nehéz tárgyat könnyen felfoghatóan magyarázta a közönségnek. Előadásában végig vezette hallgatóságát a villamoság történetében, bemutatta annak fokozatos fejlődését, amíg annak felhasználásával az emberiség eljutott a

távíróig, majd pedig ezután a drótnélküli távíróig, melynek alapeszközei már megvoltak, de amelyet Marconi fejlesztett odáig, hogy száz és ezer méterföldre minden összekötő sodrony nélkül, pusztán a villamos levegőhullámok segítségével táviratozni lehessen. Szemes tanár kísérletileg is bemutatta a Marconi-féle távirót és a közönség előtt pompásan demonstrálta, hogyan szólal meg a Marconi-féle jeladó készülék jelzésére a terem tulsó sarkában fölállított felfogó készülék csengője minden összeköttetés nélkül. A népszerűen, mindenki által könnyen érthetőn tartott előadás mindvégig lebilincselte a közönséget, amely az előadás révén hasznos tudással gazdagodott. Az előadás végén lelkes tapsal és éljenzéssel köszönte meg a közönség a kitűnő előadó fáradozását és magyarázását, amely egyike volt az idei lycealis előadások legkiválóbbjainak.

— A nagybecskereki tanonc-otthon köréből. A nagybecskereki tanonc-otthonban folyó hó 26-án Tarkó János állami tanító „A kedves méregkőről” tartott az ifjuságnak igen érdekes előadást. Különösen behatóan ismertette a szesz italokat, a nikotint és azoknak káros hatását az emberi szervezetre. Az előadás sikerét fokozták a bemutatott szemléltető képek és az előadó által készített ügyes rajzok. Az előadónak az ifjuság nevében az otthon vezetője, Banyai Jakab igazgató mondott köszönetet. Az ifjuság az előadót zajos éljennel jutalmazta.

— Szent Száva ünnepe. Görög keleti szerb polgártársaink ma ünnepelték Szent Száva ünnepét. Szent Száva első érseke volt a gör. keletieknek. Az ünnep főleg iskolai jellegű, mert Nemanis Száva a kereszténység erősbitése mellett a nép iskoláztatására és művelésére fordította tevékenységét. Az ünnep alkalmából ma a szerb templomban fényes istentisztelet volt, majd a görög keleti iskolákban iskolai ünnepekkel ünnepelték emlékének.

— Községi tisztújítások. Valkány községben a múlt napokban Hadfy Károly főszolgabíró vezetése mellett községi tisztújítás volt. Megválasztottak: bírónak: Minja Alexa, albíróvá: Daziu Damján, tanácsbeli esküdtékké: Patraskó Péter, Marku Constantin, Ithonyi János, Barbos Péter és Boros Sándor, pénztárnóvá: Marii Sándor, közgyámmá: Nagy János.

Ócsanád községében folyó hó 24-én megtartott községi tisztújítás alkalmával bíróvá: Balthazar Antal, albíróvá: Koreck János, tanácsbeli esküdtékké: Wolf Imre, Danki János, Aubermann Jakab és Kuhn Péter, pénztárnókká: Thiel Péter, közgyámmá: Hinkel Péter választották meg.

— Oldal János meghalt. Egy kiváló képzettségű, jeles tehetségének megfelelő állásig emelkedett földünk szomorú elhunytáról veszünk hírt. Mint egy tegnap öccséhez, Oldal Antal nagybecskereki bankigazgatóhoz érkezett sürgöny ugyanis jelenti, Oldal János, a felsőerdősor-utcai polgári leányiskola igazgatója szombaton este a Rákóczi-uton hirtelen rosszul lett, beszaladt a Szövetség-utca 4. számú ház kapuja alá, a hol összerogyott és meghalt. Halálát szívizélhűdés okozta. Holttestét a morgueba szállították.

Oldal János született Nagybecskereken 1862. március 9-én. Jogi tanulmányokat végezván, bírói vizsgálatot tett; csakhamar azonban engedvén hajlamának, mely a tanítás terére vonzotta, a pedagógia, a nyelvtudományok és az esztétika tanulmányozására adta magát. Elhunytakor a felsőerdősor-utcai polgári leányiskolának igazgatója volt. Polgári iskolák számára pedig sok pedagógiai cikket írt. Ő volt az első, aki minden nagysághoz alkalmazkodó iskolai normálpad eszméjét megvalósította. Szépirodalmi téren is működött s számos fővárosi és vidéki lap közölte Oldal János szellemes tárcáit.

A mindig vidám és barátságos igazgató tavaly nyáron járt utoljára szülővárosában, hogy édes atyját és testvéreit meglátogassa. Pompás kinézése, állandó jókedve s messzelátó tervei senkivel, s vele legkevésbé sejtették, hogy napjai meg vannak számlálva, holott pedig a magyarországi pedagógiának sok olyan emberre van szüksége, amilyen Oldal János. Halálát édes atyján és nején kívül hét gyermeke, azonkívül két öccse Antal és István gyászolják.

— Kulturstély Nagyszentmiklóson. Nagyszentmiklósról írják: A „Magyar Társaság” választmánya f. hó 18-án tartott gyűlésén foglalkozott a Torontálmegyei Közművelődési Egyesület azon átiratával, mely szerint Nagyszentmiklóson kulturstélyt szándékozik rendezni. A választmány örömmel vette tudomásul az átiratot és a

maga részéről az estély rendezése, illetőleg programjának előkészítésére egy öttagú bizottságot küldött ki.

— Megjutalmazott cseléd. Gaádról írják: Merle Miklós gaádi lakos már több mint 20 év óta hűségesen szolgálja a gaádi Gadenus Hugó bárót. Ezen kitartó hűségért a m. kir. földművelésügyi miniszter 100 korona készpénzzel és egy művészi kivitelű berámázott elismerő oklevéllel jutalmazta meg. A jutalmat nagy közönség jelenlétében a napokban nyújtotta Steintach főszolgabíró Gaádon a kitüntetettnek, aki meghatottan mondott köszönetet.

— Elfogott vasuti tolvajok. Törökkanizsáról írják: Körülbelül egy félve annak, hogy a nagy-kikinda—oroszlamosi vonalon a vasuti árukat rendszeresen lopkodják. Nagyikindai, valkányi és oroszlamosi csendőrség már egy fél év óta nyomozza az ismeretlen tolvajokat, de eredményre sohasem jutott. Annnyit kiderítettek, hogy az áruknak Nagyikinda és Oroszlamos között kellett elvezni, mert Nagyikindára való érkezéskor az áruk megvoltak, Oroszlamoson pedig már hiányoztak. Az oroszlamosi csendőrség vezetője Kaha János őrmester végre is nyomára jart a dolognak. Pénteken este a sötétség leple alatt kiment az állomásra s a főnök beleegyezésével meghuzta magát egyik tölcsérkocsiban. Körülbelül éjjel két óra tájban néhány alak csakugyan meg is jelent az állomáson s az oroszlamosi uradalom címére érkezett vasuti kocsikat kezdte feszegetni. Éppen kinyitották az egyik kocsit, amikor a csendőrség vezetője előugrott rejtékből s rákiáltott a társaságra. A banda nem ijedt meg, hanem revolverrel kezdett az őrmester felé lövöldözni, de a golyók szerencsére nem találtak. A lövésre az őrmester is lövéssel felelt, mire a tolvajok futásnak eredtek, bár az egyik lövés után felhangzott jajkiáltás jelezte, hogy az egyik golyó célt ért. Másnap reggel sikerült a tetteseket Stevin Szvetozár és Ninkov Péter személyében kinyomozni. A nyomra a megsebesült Stevin Szvetozár vezette a csendőrséget, mert Steviat a csendőrgolyó mellén súlyosan megsebesítette. A többi tettes ezideig még ismeretlen, de valószínű, hogy már legközelebb hurokra kerül az egész banda, amely fél év alatt ezerszáz károkat okozott az államvasutaknak.

Megbízható gyógykezelés. Zavart emésztéssel ellátott egyének, kik étvágyhiányban, felfúvódásban, gyomorgörcsőkben és rendetlen székelésben szenvednek, a „Moll-féle seidlitz-por” használata által rövid idő múlva visszanyerik egészségüket. Egy doboz ára 2 korona. Szétküldés naponta utánvéttel Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által Bécs, I., Tuchlauben 9. Vidéki gyógyszerárakban határozottan Moll-féle készítmény kerendő az ő gyári jelvényével és aláírásával. (5)

Mulatság.

•• A nyomdász-estély. A „Nagybecskereki Könyvnyomdászok Szakegyesülete” rendkívül érdekesnek ígérkező jux-estélyt rendez február hó 29-én a kaszinó összes helyiségeiben. Az estély sikere érdekében már nagyban folynak az előkészületek. Így a szakegyület pályadíjat tűzött ki szép falragaszokra. Két falragasz készült el a pályázatra s a bíráló-bizottság mindkettőt elfogadta s már ki is ragasztották azokat.

•• Hadastjánok mulatsága. A dr. Perisics Zoltán védnöksége alatt álló „Első nagybecskereki magyar katonai hadastjánok és betegsegélyző egyesület” 1908. évi február hó 1-én a „Pest”-szállóba összes termeiben saját pénztára javára táncmulatságot rendez. Belépő-díj: személyijegy 1 korona. Családijegy 2 korona 40 fillér. Felfizetések köszönettel fogadtnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Kezdeté fél 9 órakor.

•• A Vasuti Munkások Országos Szövetségének nagybecskereki helyi csoportja 1908. évi február hó 8-ik napján, a Kaszinó kistermében, saját könyvtár-alapja javára, jux-tombolával egybekötött zártkörű táncvigalmat rendez. Belépő-díj: személyenként előre váltva 1 kor., a pénztárnál 1 kor. 20 fill., a szövetségi tagok és családtagjaik részére 70 fillér. Kezdeté este 8 órakor. Felfizetések köszönettel fogadtnak és hirlapilag nyugtáznak. Minden belépő-jegy egyszer mind tombolajegy is, s minden egyes jegy föltétlenül nyer. Jegyek előre válthatók: Bukovcz István, Kohn Tóbiás, Schneider János kereskedőknél, valamint a rendezőbizottság tagoknál. Rendező-bizottság: Köhler Károly, Mazgán László Feketics Ferenc főrendező, Szabasztian Henrik pénztárnok, Dumelding János, Weibl Mihály ellenőrök. Rendezők: Schmidfal Mihály Jégl péter, Gyergyov János, Grünfeld Samu, Wagner György, Machalek András, Machalek Ferenc, C. órás János, Orenstein Károly, Zsilka György, Fülöp András, Agoston Ede, Hainka József, Németh József, Páffy József, Hevessy Miklós, Polyak József, Aubermann János, Klop Antal, Tóth István.

•• Fodrászok mulatsága. A nagybecskereki borbély- és fodrászsegédek február 2-án a „Pest”-szállóba összes termeiben zártkörű táncmulatsá-

got rendeznek. Belépőjegy: Személyijegy előre váltva 80 fillér, a pénztárnál 1 korona. Családijegy előre váltva 2 korona, a pénztárnál 2 kor. 40 fillér. Jegyek előre válthatók: Tell Mihály, Markovits Lyubomir, Nagyvinzki Szvetozár, Miuczio Gyóka és Ikits Dusan üzleteiben. Kezdeté este 8 órakor. A tiszta jövedelmet a helybeli szegény gyermekek felruházására fordítják. Felfizetésekét köszönettel fogadtnak és hirlapilag nyugtáznak.

TAVIRATOK.

Csernoch János csanádi püspök.

Budapest, január 27. (A „Torontái” ered. távirata.) A hivatalos lap vasárnapi száma közli:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére dr. Csernoch János esztergomi praelatus kanonokot, országgyűlési képviselőt, csanádi püspökké kinevezem.

Kelt Bécsben, 1908. évi január 12-én.

Ferenc József s. k.

gróf Apponyi Albert s. k.

Csernoch János 1852. jun. 18-án született Szokolcán (Nyitram). Főgimnáziumi tanulmányai befejeztével Bécsben hallgatta a hittudományokat és elnyerte a teológiai doktorátust. 1874-ben áldozárrá szenteltetvén, előbb Radossócon, majd Budapesten segédlelkészkedett. Mint budapest-terézvárosi káplánt 1886-ban az esztergomi szeminariumhoz tanárrá nevezte ki a hercegprimás, majd négy esztendő múltán szer-tartó és főszentszéki jegyző, később pedig hercegprimási titkár lett. 1887-ben udvari káplánná neveztetett ki, majd tiszteletbeli pápai kamarássá. 1888-ban esztergomi kanonok, két évvel később schavnikai apát, majd pedig 1905. december 16-án főszékesegyházi főesperes lett. Az egyházi irodalom terén kiváló és nagyszorgalmu működést fejtett ki; önálló művein kívül, melyek közül „A zárdai élet cöljai” című a legismertebb, a katolikus hirlapokba és folyóiratokba nagyszámu cikket, valamint sok szentbeszédet és értekezést is írt. A képviselőházba néppárti program alapján első ízben szülőhelye, a szokolcai kerület 1901-ben választotta be s egyane kerület egyhangu választásával nyert egy a múlt évben, mint az idén is mandátumot.

Csernoch János hir szerint meg akarja tartani képviselői mandátumát, aminek lehetősége fölött már eddig is élénk eszmecsere folyt a közjogászok között. Ezek leg-többjének véleménye az, hogy Csernoch nem tarthatja meg mandátumát, mert a püspöki stallumok az uralkodótól függenek s így a koronával szemben törvényhozói függetlensége elvesz. Az új püspök különben is hivatalból tagja lesz a főrendiháznak.

A miniszterelnök Bécsben.

Budapest, január 27. (A „Torontái” ered. távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap este Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszterrel a delegációk ülésére oda-erkezett.

A házszabályrevízió.

Budapest, január 27. (A „Torontái” eredeti távirata.) A házszabályrevízió dolgában a disszidensekkel kötött paktum értelmében új pártközi értekezlet lesz. Ezt az értekezletet az eddigi tervek szerint február második hetében tartják meg. Mint politikai körökben beszélnek, a pártközi értekezletnek semmi gyakorlati jelentősége nem lesz, mert úgy a kormány, mint a koalíciós pártok ragaszkodnak a Nagy Emil-féle indítványhoz s abból semmit sem akarnak földadni. Az egész paktum összes eredménye az, hogy a disszidensek átengedték az ujoncjavaslatot. Nekik maguknak a házszabályrevízió tárgyalásánál sza-

bad kezük van s előreláthatólag nem is fog simán menni a házszabályrevízió tárgyalása.

A delegációk.

Budapest, január 27. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: A magyar delegátusok ma délelben érkeztek Bécsbe. A magyar delegáció külügyi albizottsága ma délután 4 órakor tartotta ülését, amelyen Aehrenthal báró külügyminiszter elmondta expozéját. A külügyi exposé a szokottnál terjedelmesebb s behatóan foglalkozik a külügyi helyzettel, különösen pedig a marokkói kérdéssel.

A katolikus népszövetség.

Budapest, január 27. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az országos katolikus népszövetség tegnap délután 4 órakor tartotta meg alakuló gyűlését a Vigadó nagytermében, amely zsúfolásig megtelt a katolikus világ előkelőségeivel, valamint az ország minden részéből érkezett küldöttekkel. Az elnöki megnyitó beszédet Zboray Miklós néppárti képviselő mondotta. Utána fölolvasták a pápa üdvözlő levelét, majd Prohászka Ottokár székesfehérvári püspök beszélt, aki kifejtette a szövetség szükségét.

A szabadkai mandátum.

Budapest, január 27. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Szabadkáról jelentik, az ottani első választókerületben a képviselőválasztást február 8-ikára tűzték ki

Uj főispán.

Budapest, január 27. (A „Torontál” eredeti távirata.) A király Simonyi Belát, Barsvármegye alispánját, Barsvármegye főispánjává nevezte ki.

Kaszinók közgyűlése.

Budapest, január 27. (A „Torontál” eredeti távirata.) A nemzeti kaszinó tegnap délelött 10 órakor tartotta közgyűlését Desseffy Aurél gróf elnöklésével. A közgyűlési lakomán a Széchenyi billikkel Návay Lajos, a képviselőház alelnöke mondta az ünnepi beszédet.

Ugyancsak tegnap tartotta közgyűlését az országos kaszinó is. A közgyűlésen az igazgatóságba beválasztották Wekerle Sándort, gróf Teleky Gézárt és Gulner Gyulát.

A fődüvvarmester állapota.

Budapest, január 27. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, Lichtenstein Rudolf herceg állapota már annyira javult, hogy nem adnak ki róla több orvosi jelentést.

A biztosítási tisztviselők gyűlése.

Budapest, január 27. (A „Torontál” eredeti távirata.) A biztosító intézeti tisztviselők tegnap népes gyűlést tartottak, amelyen mintegy 600-an vettek részt. A gyűlésen kimondták, hogy a legerélyesebben küzdeni fognak a biztosító intézetek ama kartellje ellen, amely szerint az intézetek nem vesznek át egymástól tisztviselőket és ügynököket. Kimondták továbbá azt is, hogy osztálytudatos alapon szervezkedni fognak.

Gyilkos fa.

Budapest, január 27. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Abaujszántóról jelentik, az ottani erdőben hat ember egy nagy fát vágott ki. A fa idő előtt kidőlt s ráesett a favágókra, akiket maga alá temetett. A fa két embert agyonütött, a többi súlyosan megsebesítette.

Határidő-üziel.

Budapest, január 27. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra 1908.)	24.80
Buza októberre 1908.)	21.18
Rozs (áprilisra 1908.)	21. —
Rozs (októberre 1908.)	18.28
Zab (áprilisra 1908.)	16.28
Tengeri (májusra 1908.)	13.90

Közgazdaság.

A Nagybecskereki Takarékpénztár közgyűlése.

— január 27.

A nagybecskereki pénztárak közül ez idén is az Oldal Antal jeles vezetése alatt álló takarékpénztár számolt be elsőnek safrárkodásáról.

Miután a vezérigazgató a közgyűlés határozatképességét konstataálta, elnöknek megválasztották dr. Kiss János részvényt.

Oldal Antal a következő jelentésben számolt be az intézet működéséről:

Tisztelt közgyűlés!

A gazdasági élet minden terén keserű csaldást szült a lefolyt esztendő.

A megelőző év bőséges termése után jogsultnak látszott a remény, hogy az ipar és kereskedelem fellendülésnek fog indulni.

Azonban már az első hónapokban beállott kedvezőtlen időjárás káros hatással volt a vetésekre, melyeknek lassu fejlődése főleg vidékünkön nagyon gyenge termést eredményezett.

Gazdaközönségünk reményeinek meghiusulását követte a nyugati államokban bekövetkezett financiai válság hatása alatt a pénznek rohamos megrádulása, mely az ipari tevékenység megbénulását és az üzleti forgalom hirtelen megszűnését idézte elő, amennyiben, kivált a korábbi években történt birtokszerzések folytán vállalt fizetési kötelezettségekkel terhelt földművesosztály vásárló képessége a mindinkább érezhetőbbé vált pénzüke miatt, mely időközönként a kisebb gabnamennyiségek értékesítését is megnehezítette, lényegesen csökkent és maga után vonta természetesen a földek árának, habár eddig még nem jelentékeny mérvű visszaesését is.

Az ekként előállott súlyos helyzetben a ránk bízott tőkének, melyeknek együttes összege a tavalyi 7105740 kor. 53 fillérről 7099316 korona 48 fillérré, vagyis csakély 6424 korona 5 fillérré csökkent, kezelése fokozott gondosságot igényelt.

Mert míg egyrészt, figyelemmel a mind fenyegetőbb jellegű öltött pénzüviszonyokra, a legmesszebbmenő tartózkodást tartottuk indokoltnak, másrészt pillanatig sem volt szabad szem elől tévesztetnünk intézetünk hivatását, mely kötelezettségünk tette, hogy nemcsak rendes ügyfeleink, hanem az általában lábra kapott bizalmatlanság következtében szorult helyzetbe jutott s hozzánk fordult cégek egészségesebbnek felismert hiteligenyei elől el nem zárkozza, a szolid alapon nyugró vállalkozást — a kínálkozott anyagi előnyök kihasználása nélkül, sőt mondhatjuk inkább áldozatok árán — tőlünk telhetőleg támogassuk.

E feladatunk megoldását felette megkönyvitette az Osztrák-magyar banknak és a velünk összekötötésben levő többi pénztáraknak takarékpénztárunk irányában mindenkor tanúsított megtisztelő bizalma és előzékenysége, melyről e helyütt is őszinte köszönettel emlékezzünk meg.

Az egész év folyamán, de különösen annak második felében nyilvánult élénk pénzkereslet összefoglalásnak az 1906. évi 65389127 kor. 67 fillérről az 1907. évi 71020753 kor. 10 fillérré, tehát 5631625 kor. 43 fillérré való felzökését, a pénztári forgalomnak pedig a megelőző évi 38102370 kor. 39 fillérről a tavalyi 40719033 kor. 78 fillérré, vagyis 2616663 kor. 39 fillérré való emelkedését idézte elő.

A gyűmölösöz betétek jelentékeny apadást tüntettek fel, amennyiben 1906. év végével 2457460 kor. 04 fillérré, 1907. év végével 2066845 kor. 03 fillérré s eszerint most 390615 kor. 01 fillérré kisebb állománnyal zárultak.

A betéteknek így nagymérvű elvonása majdnem kizárólag Torontálvármegye azon határozatára vezetendő vissza, melylyel az eddig csak a helybeli pénztárak által kezelt gyámpénztári és egyéb készletek egy részének az Országos központi hitelszövetkezethez Budapestben és a környékbeli intézeteknél való elhelyezése elrendeltetett.

Az imént említettük nagyobb hiteligenyek kielégítése váltószámlatörlesztésünk növekedésében nyer kifejezést. 1906. végén 3131175 kor. 78 fillér, 1907. végén 3568288 kor. 90 fillér, 1907. dec. 31-én tehát 437113 kor. 12 fillérré nagyobb összeg volt ezen üzletágban elhelyezve.

Az ebből keletkezett, valamint a betétek visszafizetéséből eredt szükségletet visszszámítási hitelfunk nagyobb igénybevételével fedeztük, minek folytán kötelezettségeink e címen az 1906. december 31-iki 864708 kor. 65 fillérről a múlt hó végéig 1577890 kor. 27 fillérré, vagyis 713181 kor. 62 fillérré emelkedtek.

Jelzőlőkölcsön-üzletünket, tekintettel arra, hogy a kölcsönök továbbítását a záloglevélpiacon helyzete nem engedte remélünk, nem kívántuk fejlesztetni. Mindössze 8 kölcsönt engedélyeztünk 83029 kor. 22 fillér együttes összegben, ellenben visszafolyt tervszerinti és 31 kölcsön teljes törlesztése után 125437 kor. 24 fillér, mihez képest

az 1906. végén fennállott 434 kölcsön 2595658 kor. 39 fillérről állománya 1907. végéig 411 kölcsön 2553250 kor. 37 fillér összegre, vagyis 42408 kor. 02 fillérré apadt.

Kölcsönköveteléseinkből átruházva volt 1906. végén 2187153 kor. 87 fillér, 1907-ben engedmenyeztünk 29878 kor. 68 fillért, összesen 2217032 kor. 55 fillér, terv szerint és soron kívül visszafizettünk 98921 kor. 21 fillér, 1907. végén 2118111 kor. 34 fillérről állomány jelentkezett.

Tárcánkban visszamaradt 1907. végével 435139 kor. 03 fillér, szemben az előző évi 408504 kor. 52 fillérré, tehát 26634 kor. 51 fillérré nagyobb összeg. Erre vonatkozólag legyen szabad megjegyeztünk, hogy kölcsöneink továbbítását legújabbán ismét folyamatba tettük s rövid időn belül ezeknek számottevő része előreláthatólag mobilizálva lesz.

Folyó számlai alapszabályszerűen fedezett követeléseink összege alig változott. Az 1906. végén kimutatott 78373 kor. 18 fillér a múlt hó végéig 78978 kor. 47 fillérré, vagyis 605 kor. 29 fillérré emelkedett.

Saját értékpapirjaink 1906. végén 456690 kor. 89 fillér, 1907. végén 434114 kor. 24 fillér, eszerint 1907. december 31-én 22576 kor. 65 fillérré kisebb értéket képviseltek. Az árfolyamokban beállott csökkenés pótlására az ezen rendeltetéssel bíró tartalékból 7077 kor. 80 fillért leirtunk, minek folytán az utóbbi 3202 kor. 03 fillérré apadt.

Az előadottak után van szerencsénk Önöknek 1907. december 31-én felállított mérlegünket, mely tisztelt részvényeseink előtt ismeretes szolid elveink alkalmazásával készült, felügyelő-bizottságunk által megvizsgáltott és törvényes időben és módon közhírré tétetett, azon kérelmünkkel bemutatni, hogy azt helyesnek elfogadni s a felügyelő-bizottság jelentése alapján ugye a bizottságnak, valamint nekünk a lefolyt 1907. évről vonatkozólag a felmentvényt megadni méltóztassanak.

A kétes követelésekből leirt 8969 korona 36 fillér le- és az előző évről áthozott 854 kor. 52 fillér nyereség hozzászámítása után a mérleg 77435 kor. 68 fillér tiszta nyeresémet tüntet fel.

Ennek felhasználását illetőleg bátorodunk javasolni, hogy 57500 korona a forgalomban levő 2500 drb részvény 35. sz. szelvényeinek 23-23 koronával való beváltása mellett folyó hó 28-tól kezdve helyben intézetünk pénztáránál s Budapestén a Magyar országos központi takarékpénztárnál és a Hazai bank részvénytársaságnál a részvényeseknek osztalékképpen kifizetessék, 7469 kor. 89 fillér, jöllehet ennek további ellátását az alapszabály nem írja elő, a tartalékalaphoz csatoltassék, 1000 korona az intézeti ház könyvszerinti értékének csökkentésére létesített alap, 1500 korona az intézeti nyugdíj-alap növelésére fordítottassék, 9189 kor. 74 fillér nyeresérrészképpen az igazgatóság kezéhez kiutalványoztassék és a 776 kor. 05 fillért tevő maradványösszeg a f. év javára előirassék.

Az 1907. évi rendes közgyűlés megbízásából az akkor felvetett kérdést, miként lenne jövőben a napibiztosok jelenléti jegyeinek értéke megállapítandó, mérlegeivén, bátorodunk indítványozni, hogy e jelenléti jegyek a nyeresémből eszentul is fix összegben, é. p. az eddigi 6 korona helyett egyenként 8 koronával váltassanak be.

Választmányunk érdemes tagja, Mateics Milán ur, tavalyi fájdalomokra elhalálozván, ennek, valamint hosszas betegsége miatt a választmányból sajnálatunkra megvált Benkovich Mihály ur s a múlt hó 14-én tartott rendkívüli közgyűlésen igazgatóságunk tagjává megválasztott Temmer Salamon ur, végül a sorrend szerint kilépő Eibenschütz Gerő, Kertész Márk, Mihajlovits Milán, dr. Stern Lázár és Wehner György urak helyei a választmányban megüresedvén, kérjük a t. közgyűlést, hogy a választmányt hat tagnak 3 évre, egynek 2 évre s egynek egy évre való választása által kiegészíteni sziveskedjék.

Fogadják az igen tisztelt részvényes urak kitünő tiszteletük nyilvánítását.

Miután még Schwarz Lajos cégvezető felolvasta a felügyelő-bizottság jelentését, a jelentést egyhangulag tudomásul vették s a felmentvényt megadták.

A választás eredménye a következő: Választmányi tagok 3 évre: Eibenschütz Gerő, Kertész Márk, Mihajlovics Milán, dr. Stern Lázár, Szalay József, Wehner György; 2 évre: Dr. Handler Lázár; 1 évre: Schenk Hermann.

Végül dr. Kiss János meleg szavakban mutat rá az igazgatóság, de különösen a vezérigazgató fáradságtalan tevékenységére, melynek az elmúlt esztendő megnyugtató eredménye köszönhető. Ugyancsak köszönetét és elismerését fejezi ki a tisztikarnak és a felügyelő-bizottságnak. Dr. Plechl Szilárd indítványára a közgyűlés dr. Kissnek, valamint a szavazatszedő-küldöttségnek: Szalay Józsefnek, dr. Handler Lázárnak, Strasser Jakabnak jegyzőkönyvi köszönetet szavaz az ezzel a közgyűlést véget ért.

486/1908. sz. A nagybecskereki járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetés.

Torontálvármegyéhez tartozó Rudófs- gnád községben a segédjegyző-anakönyv- vezető-helyettesi állás megüresedvén, arra pályázatot nyitok és felhívom a pályázni óhajtókat, hogy a jegyzői oklevéllel felsze- relt kérvényüket f. évi február hó 10-ig alólirotthoz nyujtsák be.

Az állás javadalmazása évi 800 kor. készpénz fizetés és 100 kor. lakpenz, fa- átalány 64 kor. és 1/4 hold pótkert a köz- ségtől és az állami kiegészítés.

Nagybecskerek, 1908. évi január 21.

Lowieser Imre, főszolgabíró,

121-32

158/1908. sz.

Csenta község előjárósága.

Hirdetés.

Csenta község határában fekvő, egye- sek által elszántott és usurpált földeknek visszaperelhetősehez szükséges mérnöki munkálatok (felmérés és térrajzszerkesztés) biztosítására ezennel pályázatot hirdetek.

A versenytárgyalás Csenta község ta- nácstermében 1908. évi február hó 10-én d. e. 9 órakor fog megtartatni.

Az usurpált terület hozzávetőlegesen 110 hold és körülbelül 24 helyen fekvő 400 kisebb-nagyobb parcellából áll.

A törvényhatóságilag jóváhagyott elő- irányzat 1000 korona.

Bővebb felvilágosítást alólirott jegyző ad.

Csenta, 1908. évi január hó 22.

Grandjean Géza, községi jegyző.

116-33

Teljesen elkülönített butorozott garçonlakás

garçonlakás

villanyvilágítással kiadó.

Deák Ferenc-utca 7.

27-x.12

Rámpás dr. Brájer Lajos szőlőjéből. Literje 36 krajcár. Literje 36 krajcár. kapható Zápolya-utca 1. a házmesternél.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1907 október hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zsombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p. Pancsováról: délután 5 óra 40 p. Budapest-Szegedről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5 óra 33 perc. Szegedről: (motorkocsi) d. e. 9 óra 47 perc. Budapest-Nagykikindáról: este 9 óra 48 p.

b) A nagybecskerek-bégapart pályaudvarra:

Zsombolyáról, Verseczről, Alibanáról és Temesvárról: este 8 óra 05 p. Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 p. Pancsováról: reggel 8 óra 27 p. Zsombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p. este 7 óra 05 p. Császtelekről: (keskenyvágányu vonal) délután 4 óra 20 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p. Szeged-Budapestre: d. e. 10 óra 10 p.; este 6 óra 44 p. Szegedre: (motorkocsi) d. u. 1 óra. Nagyikinda-Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zsombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p. Temesvár, Versecz, Antalfalva-Pancsova és Alibanarra reggel 3 óra 33 p. Zsombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 3 óra 58 p. délután 5 óra 25 p. Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt 11 óra 33 p. Császtelekre: (keskenyvágányu vonal) délelőtt 11 óra 55 p. Módosról-Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasár- napon 2 óra 10 p. délután. Temesvárról-Módosig: minden kedden pénteken és vasár- napon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.

Szeged-nagykikinda-nagybecskereki egyesült h. é. vasut.

Érvényes: 1907. évi október hó 1-étől.

Table with columns for Oda (Szeged-Karlova-Nagybecskerek) and Vissza (Nagykikinda-Karlova). It lists train numbers, departure/arrival times, and station names like Budapest, Szeged, Karlova, Nagybecskerek, Nagyikinda, Pancsova, Szecsány.

Nyomatott Pleitz Fer. Pal kiadónál Nagybecskereken.